

Obraćanje Donalda Hejza, Prvog zamjenika Visokog predstavnika, pred Narodnom skupštinom Republike Srpske

Dozvolite mi da vam odmah na početku prenesem izvinjenje Visokog predstavnika što nije bio u mogućnosti da vam se danas obrati.

Zamolio me da ja umjesto njega dođem i da vam se obratim u njegovo ime, kao i da vas uvjerim da će svoje obećanje ispuniti i da će vam se prvom prilikom lično obratiti.

Moje obraćanje će biti kratko, kako bismo mogli što više vremena ostaviti za pitanja u vezi sa temama prema vašem izboru.

Partnerstvo za građanima

Mi u OHR-u se nadamo da ovo predstavlja početak konstantnog dijaloga, i to ne samo sa vama, nego i preko vas, i sa građanima Republike Srpske, građanima zbog kojih smo svi mi ovdje, u njihovoj funkciji.

Jer, u stvari, upravo zato i postoji ovaj dom. Ne da bi se sprovodila politička vlast, ili sticala politička prednost. Ona postoji da bi se promovisali interesi ljudi izvan nje, koji, kao i svi ljudi generalno, teže ka boljem životu – boljoj budućnosti.

A ta budućnost, kao što su predsjednici BiH, Jugoslavije i Hrvatske jasno stavili na znanje prošle sedmice, jeste demokratska budućnost i evropska budućnost. Alternative nema. Drugog pravca nema.

Ali neće biti lako do nje doći.

To podrazumijeva reformu naših struktura i naših praksi.

To znači uspostavljanje vladavine prava, otvaranje privrednih mogućnosti i modernizaciju vlasti.

A prije svega to podrazumijeva da će se ljudi saslušati, da će se saslušati njihovi problemi i njihovi zahtjevi.

Ako su nam namjere u vezi s tim ozbiljne – ako građane stavljamo na prvo mjesto – onda moramo početi obuzdavati emocije i svi moramo shvatiti da smo svi mi – opštine, entiteti, država i međunarodna zajednica – u funkciji građana i da radimo na rješavanju njihovih prioriteta. Ako na to tako gledamo, izazov pred nama postaje jasan.

Kao što je Visoki predstavnik rekao onog dana kada je stigao u BiH, prije dva mjeseca, “ili ćemo skupa uspjeti, ili ćemo skupa propasti. To ću preformulisati “ako vi uspijete, ova će zemlja uspjeti.” To je tako jednostavno.

Partnerstvo sa državom

Ali zajednički uspjeh podrazumijeva zajednički rad u novom duhu otvorenosti i povjerenja. Prije svega, ovo se treba odnositi na različite nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini. A posebno između Republike Srpske i države BiH.

Moramo promijeniti mentalni sklop koji svaki pokušaj izgradnje države BiH vidi kao pokušaj da se minira Republika Srpska. To je mit koji je izronio iz sumnje i ima korijene u skrivenim namjerama. To je mit kojeg bismo se trebali osloboditi da bismo sebi učinili dobro. Jednostavno postoje neke stvari koje se moraju uraditi na nivou države ukoliko želite podsticati trgovinu i međunarodnu saradnju.

Ne postoji pravilo koje kaže da jačanje države pod neophodno slabi entitete. To je argument koji se trenutno koristi za suprotstavljanje Zakonu o javnom rtv servisu. Sugerise se da po definiciji, stvaranje PBS-a mora ići na štetu RTRS-a.

Ja vam moram reći da to jednostavno nije tako. Cilj tog zakona je da se stvori efikasan i politički nezavisan rtv servis koji će građanima koje vi predstavljate moći pružiti visokokvalitetan program.

Usto, usvajanje zakona o PBS-u na ovoj kupštini bi nas odvelo daleko na putu ka ispunjenju smjernica Evropske

Unije, odnosno plana koji će na kraju donijeti neophodne prednosti građanima ove zemlje! Nadam se da sam objasnio zašto nastavak opstrukcije ovog procesa nije ni u čijem interesu.

Institucije BiH, ako ih pravilno koristite, ne predstavljaju nikakvu spoljnu prijetnju RS-u. Upravo suprotno, one su osmišljene da sarađuju sa drugim nivoima vlasti koji su u funkciji RS-a i vaših građana.

Državne institucije mogu otvoriti nova tržišta, povećati trgovinu i izvoz, i podstaći investicije.

One se mogu uhvatiti u koštac za međuentitetskim i međunarodnim kriminalom, te započeti borbu protiv korupcije i prevare.

I one mogu uraditi ono što svako u BiH od njih želi da urade – da povedu ovu zemlju, kao članicu evropske porodice nacija, u prosperitetniju i sigurniju budućnost i na kraju u samu Evropsku uniju.

Stoga, od sada, hajmo početi da mjerimo uspjeh poslanika u bh. parlamentu koji su izabrani iz RS-a ne prema tome koliko opstruišu, nego prema tome koliko rade da bi budućnost ljudi ove zemlje učinili boljom putem zakona koje donose.

Jednostavno ne možete sebi dopustiti da onemogućavate reforme. Mi nemamo dovoljno vremena za blokiranje važnih promjena. Vrijeme nije statična kategorija. Vaši susjedi zauzimaju potencijalna tržišta jer oni objeručke prihvataju reforme.

A ovdje u RS-u, privreda je u recesiji, plate su niske, a nezaposlenost je visoka.

Ljudi hoće promjene. Oni očekuju promjene. A zajedno trebamo osigurati da to i dobiju.

Partnerstvo sa međunarodnom zajednicom

To me vraća na pitanje partnerstva i povjerenja. Kao i na pitanje kako biste se vi, u ovom domu, trebali odnositi ne samo prema državi, nego i prema međunarodnoj zajednici.

Znam da ponekad odluke Visokog predstavnika nisu popularne – posebno ne u ovom domu. A željeli bismo da izbjegnemo nametanja zakona kadgod možemo. Ali svaka mjera koju preduzimamo, svaka odluka koju donosimo tiče se stvaranja stvarnih, konkretnih prednosti za građane RS-a i BiH.

Stoga, pitanje nije “da li će međunarodna zajednica i dalje insistirati na refomama”. Znaete da hoćemo. Pravo pitanje je da li ćete vi na toj reformi raditi skupa sa nama – da li ćete preuzeti odgovornost nad tim procesom, i da sami donesete promjene.

To je način na koji možete izbjeći nametanja. Ne tako što ćete od međunarodne zajednice tražiti da uspori, nego da apelujete na svoje kolege da ubrzaju tempo reformi.

Vlada RS-a je provela neke bitne reforme. Promjene u poreskoj upravi RS-a pokazuju šta je moguće postići uz odlučnost i pravu opredijeljenost ka promjenama. Obavezna preregistracija preduzeća pokazuje da je preko 50 posto preduzeća bilo fiktivno – kompanije su korištene kao sredstvo za izbjegavanje uplate poreza. Istovremeno, poreska reforma je rezultovala povećanjem prihoda – to znači više sredstava za prioriteta pitanja kao što su zdravstvo, penzije i obrazovanje.

Ali još uvijek postoji puno, puno toga što je potrebno uraditi. A Bosna i Hercegovina ne može čekati. Republika Srpska ne može čekati. Vrijeme je da se nešto uradi.

A naročito je vrijeme da se uradi nešto na polju ekonomije i u oblasti vladavine prava.

Zaposlenje

Pogledajmo konkretne, praktične, moguće stvari koje vi možete uraditi da biste potpomogli preduzeća, privukli investicije i stimulisali privredni rast.

Morate apelovati na vladu da završi Zakon o električnoj energiji RS-a i da ga donesu putem ove Skupštine što je prije moguće, tako da firme u RS-u dobivaju manje račune koji su im potrebni ako se od njih očekuje ulaganje i rast.

Mogli biste pomoći smanjenje nepotrebnih regulativa i birokracije koja u tolikoj mjeri otežava iskreno vođenje posla i koja odvlači toliko puno vaših ljudi u sivu ekonomiju.

Nastavljajući sa usklađivanjem ekonomskih zakona u oblasti oporezivanja, registracije preduzeća i imovinskog vlasništva mogli biste početi sa pretvaranjem 'ideje' jedinstvenog ekonomskog prostora u snažan realitet.

Ako zakon o zemljišnim knjigama pretvorite u zakonik, RS će biti privlačnija za investitore, te ćete potaknuti proces privatizacije.

A sprovođenjem zakona o stečaju i likvidaciji koji je bankama potreban da bi davale kredite, možete snažno pokrenuti mala preduzeća i nova, privatna preduzeća, koja tragaju za ulaganjem i proširenjem.

Međutim, za taj proces je jednako važna potreba za sprovođenjem tih zakona nakon što budu doneseni, kao i za primjenom njihovih odredbi.

Pravosuđe

Isto važi i za borbu protiv kriminala i korupcije. Preduzimanjem brze i odlučne mjere u ovom domu, mogli biste preuzeti vođstvo u borbi protiv kriminalnih mreža na visokim nivoima koje od vaše vlade pljačkaju sredstva, a od vaših građana oduzimaju usluge i beneficije. Osim toga, takvim korakom ćete ubijediti ljude u RS-u da vam pomognu u toj borbi.

Iskorjenjivanje korupcije agresivnim mjerama na svim nivoima javne uprave predstavlja ključ u tom pogledu. Tek tada će vaša vlada biti u mogućnosti da osigura svoju bazu prihoda i da obezbijedi sredstva za stariju populaciju, kao i za ugrožene kategorije.

Reforma pravosuđa mora biti sveobuhvatna, od policije do tužilaca, sudskog i zatvorskog sistema.

Takođe je značajan nastavak pravosudne reforme. Ako se korupcija i prevara iznesu na svjetlo dana, to će biti tek malo korisno ukoliko pravosudni sistem nije u stanju da uspješno krivično goni te zločine. Zato je i bitno da do jeseni sa radom počne Visoki sudski savjet. On će brže dovesti do dana kada će BiH imati visokokvalitetne sudije i tužioce, one koje i zaslužuje.

Takođe apelujem da podržite Sud BiH, a posebno uspostavljanje specijalnih savjeta i tužilaštava koji će se baviti kompleksnim ekonomskim i finansijskim kriminalom.

Da bi se tom sudu, kao i drugim sudovima širom BiH pružili instrumenti koji su im neophodni za rad, mi smo sada u fazi uvođenja novog krivičnog zakona i zakona o krivičnom postupku na državnom nivou. Zakon o krivičnom postupku će tužiocima pružiti instrumente koji su im neophodni za borbu protiv protiv kompleksnih i organiziranog kriminala. Izuzetno je važna harmonizacija zakona o krivičnom postupku na svim nivoima u BiH, tako da se ista prava odnose na svakoga, bez obzira gdje žive. Mi moramo sarađivati kako bismo bili sigurni da su entitetski zakoni u potpunosti u skladu sa tim zakonima, ako se od borbe protiv kriminala očekuje da bude koordinirana i efikasna.

To je ono što podrazumijevam pod partnerstvom. Razni nivoi vlasti i međunarodna zajednica rade skupa u interesu građana – svih građana – BiH.

Saradnja u pravcu ekonomskog rasta, zaposlenosti i prosperiteta za poštene i vrijedne ljude ove zemlje.

Saradnja da bi se obezbijedila primjena vladavine prava na efikasan i nepristrasan način, u interesu običnih građana, ne samo onih moćnih i onih sa političkim vezama.

Saradnja da bi se stvari mijenjale, a ne da bismo ih zadržali onakvim kakve jesu sada.

To je partnerstvo, to je ponuda.

Nadamo se da ćete svoju ulogu odigrati.

Mi, u međunarodnoj zajednici, ne možemo taj posao uraditi u vaše ime. Svi vi sebe morate smatrati čuvarima javnog povjerenja i biti u funkciji građana. Ako tu ulogu odigrate ispravno, ljudi će ujediniti svoje snage sa vama u borbi protiv kriminala i korupcije. A to je jedini način na koji je moguće obezbijediti sigurnu i uspješnu budućnost za

ovaj entitet, i na kraju za ovu zemlju.